

Alpint framåtskridande

Av SIGGE BERGMAN

”Om vi inte tror på framåtskridande — vad i all världen skulle vi då tro på?”

Jag citerar avgående rektorn vid folkskoleseminariet i Uppsala. Hans ord passar in även på det idrottsliga sammanhanget, alldeles särskilt efter vintern 1956, då Sveriges skidlöpare under minnesrika olympiska dagar i Cortina gav bevis för ett framåtskridande, som ledning och aktiva ihärdigt trott på och arbetat för, trots tidigare motgångar med experters kategoriska påstående att ”svensk skididrott inte har kraft att komma tillbaka mer”.

Framåtskridande är dock något att kämpa för! En härlig, stimulerande sak för den som vill något, som behåller trons och optimismens låga brinnande, som inte låter sig nedslås av tillfälliga bakslag, även om dessa kommer litet tätt ibland.

”Begreppet framåtskridande har avhånats som naivitet” — jag lånar ännu en gång skolmannens ord.

Det fanns en tid då vi som kämpade för den alpina skidsportens utbredning på det svenska vinterprogrammet och som i de nya impulserna från Mellaneuropa såg ännu ett medel att berika svensk skididrott, avhånades som naiva i vår tro att svensk ungdom någonsin skulle kunna göra sig gällande i en tävlingsgren, vars naturliga resurser var (och är alltjämt) så oerhört begränsade i jämförelse med alpländernas.

Tro, vilja och entusiasm sporrade pionjärerna. Sakta men säkert kom framgångarna. Det ena målet nåddes efter det andra. Och allteftersom arbetsfältet växte och ny ungdom tog vid i tävlingsspåren, så tystnade kritiken. May Nilsson slog alla med häpnad. Hans Hansson nådde världseliten. Andra pojkar och flickor följde efter.

Vintern 1954 slog Sarah Thomasson och Stig Sollander den definitiva bräschan i den alpina motståndsmuren genom två individuella VM-medaljer i Åre-backarna, resultat som gav eko över hela skidvärlden och gav ledare och aktiva ytterligare stimulans i arbetet mot nästa mål: det olympiska 1956.

I DETTA RUSTNINGSARBETE blev Stig Sollander som så många gånger förr centralgestalten, i kraft av sitt tekniska kunnande, sin internationella erfarenhet, sin viljestyrka, klokhet och sin föredömliga idrottsmannakaraktär. Efter triumfen i Åre 1954 ville Stig sluta stortävla, ägna sig helt åt familj och arbete. Men skidledningen lyckades övertala honom och förstående chefer gav honom den tid som han själv ansåg sig behöva för att åter nå toppformen.

Så hade svensk skididrott glädjen att i Cortina se hur Stig Sollander ännu en gång kämpade hårt och framgångsrikt för blågult.

TISDAGEN DEN 31 JANUARI 1956 skall för alltid stå som ett gyllene blad i svensk skididrotts historia, den dag då Stig Sollander erövrade Sveriges första olympiska medalj i alpin skidsport, vunen i en specialslalom, som av en enhällig expertis, varibland de aktiva själva med den österrikiske segraren Toni Sailer i spetsen, betygsattes som den längsta, hårdaste, svåraste, mest krävande som någonsin utspelats! ”Unslalom meurtrier” rubricerade en fransk facktidning över hela sidans bredd och fenomenet Sailer i sitt livs form, bekräftade i tal och skrift att ”aldrig har jag tävlat på en så svår bana”.

På två från varandra helt skilda stråk, vardera 617 m långt med 251 m höjdskillnad, hade italienaren Menardi och österrikaren Rössner prickat ut inte mindre än 171 flaggportar, absolut världsrekord i sitt slag, ett ”brutalt” tekniskt och konditionsprov, ett raffinerat minnesprov dessutom.

Manfallet bland de 90 startande blev också stort: i första omgången 12 diskvalificerade, i den andra 15, tillsammans 27. Bland dem som inte förmådde bemästra svårigheterna befann sig storinternationellt så respekterade namn som schweizaren Julen, amerikanen Werner, norrmannen Guttorm Berge, österrikarna Molterer och Rieder och tysken Sepp Behr och bland dem som ådrog sig tidstillägg för felåkning fransmannen

Duvillard och amerikanen Miller, båda inrangerade som medaljfavoriter.

Olympiske guldmedaljören från 1952, österrikaren Othmar Schneider, fick nöja sig med 12:e plats och schweizarnas världsmästare från 1950, Georges Schneider stannade som nr 5 i prislistan, toppad av Sailer, japanen Igaya och Sollander. Den amerikanske lagledaren inlämnade protest mot Igaya, förebärande att japanen åkt med ena skidan utanför en flagga och följaktligen skulle ha 5 sek tidstillägg. Ett tag rapporterades Sollander som silvermedaljör. Tävlingsjuryn friade dock japanen i avsaknad av klara bevis för påstått fel och därmed erövrade Japan den första olympiska skidmedaljen i sitt lands vinterhistoria.

Stig Sollander alltså som den förste svensk på den olympiska slalomprispallen! Svensk brantåknings största framgång hittills, en kolossal triumf för den alpina skidsportens anhängare, för dem som kämpat för framåtskridandets idé.

Samma dag som Sollander vann sin alpina medalj gick f. ö. den svenska segerflaggan i topp ytterligare två gånger — för Bengt Eriksson i nordisk kombination och för Sigge Ericsson i skridskolöpningens 10.000 m — två nya triumfer för de praktfulla idrottspojknas sammanbitna attacker mot höga mål. Två nya bevis på framåtskridande.

MEN STIG SOLLANDER lät sig inte nöja med medaljen i slalom. Med frisk aptit kastade han sig in i striden om VM-medaljerna i alpin trekombination, som numera ingår som en officiell tävling för sig utanför det olympiska programmet.

Stig löste sin uppgift över all förväntan genom att försvara den bronsmedalj i kombination, som han erövrade i VM 1954. För det fick han en extra komplimang av internationella skidpresidenten Marc Hodler, som personligen överräckte medaljen vid besök i det svenska skidhotellet Menardi.

Det är möjligt att "Sollas" tionde placering i det olympiska störtloppet var en lika god prestation som hans slalominsats. Cortinas störtloppsstråk lär nämligen inte ha någon like i fråga om svårighetsgrad. 28 åkare kastades ur banan på olika sätt och endast 47 av 86 anmälda nådde målet, mer och mindre omskakade av den fruktansvärda farten utför den 3.461 m långa banan, vars exakta höjdskillnad mätte 902 m. Halva österrikiska favoritlaget tvingades ta sin mats ur skolan, vidare

Stig Sollander i störtloppsträning i Cortina. — Reportagebild foto.

silverjapanen Igaya, tre av fyra startande fransmän, tre amerikanare, två ryssar, två norrmän osv. Många sa "det var mord". Stig Sollander sa: "Jag skulle ha kunnat köra fem sekunder fortare, men jag har hustru och familj hemma i Östersund . . ."

Journalister, filmmän, radioreporters och åskådare fick sitt lystmäte av hiskliga kullerbyttor och den högt ansedde tävlingsledaren Otto Menardi fick ta emot kritik för att han valt ett alltför farligt stråk. Men

det fanns de som behärskade svårigheterna med fantastisk säkerhet och förbluffande elegans och till dem hörde segerherren Sailer och svensken Sollander.

Vår reslige östersundare körde sig till en 16:e placering i storslalom — bland 95 startande — ansåg själv det vara ett misslyckande — och därmed hade han givit prov på en säkerhet och jämnhet som fick sin belöning i VM-medalj i trekombination. Sollander kan nu med gott samvete ta farväl av tävlingssporten. Han har nått placeringar som ingen svensk före honom och med sina personliga egenskaper kan han stå som förebild för den yngre generationen, den som skall ta vid där "Solla" slutat och ge nya bevis på framåtskridande inom svensk alpin skidsport.

SOLLANDER VAR dock inte den ende svensken i det olympiska brantåkningssammanhanget i Cortina, även om han var särklassigt störst. Beröm förtjänar Åke Nilsson och Olle Dalman för 14:e resp 15:e placeringen i slalom, före alla norrmän, italienare, ryssar m. fl. Det var dock 90 startande! En blomma även åt Eivor Berglund och Ingrid Englund för 15:e resp. 18:e platsen bland 47 startande i störtloppet, den gren där svenskar av båda könen naturligt nog är hårdast handikapade. Friskt åkande Eivor var endast 6.6 sek från medalj!

Men i övrigt hade svenskarna svårt att göra sig gällande, även om paret Nilsson-Dalman i storslalom slog sig till platser i den översta tredjedelen bland de 87 som fullföljde. Jag hade väntat mig mer av damtrion Berglund-Englund-Wassdahl både i storslalom och specialslalom och vår mångfaldige mästare Hans Olofsson var också en klar besikelse. Sanningen är att det rätta fighterhjärtat inte klappade innanför hans skidlöparblus den här gången. Och den som inte har fighterinstinkten göre sig ej besvär i dagens storkonkurrens . . .

Men Stig Sollander räddade den svenska brantåkaräran. Kan man begära så mycket mer, måntro?

UTFÖRSTÄVLINGARNA I CORTINA var de i alla avseenden största som någonsin hållits i olympiskt sammanhang. Svårighetsgraden var i överkant och gav anledning till heta debatter efter tävlingarnas slut. Det kan knappast vara sportens mening att dussinvis av tävlande aldrig orkar fram till målet på grund av oövervinneliga svårigheter längs banan. Då världens främsta specialister seglar i luften som skadeskjutna kråkor

måste det vara fel någonstans. Vår vän Otto Menardis berömda energi och ambition tog sig denna gång alltför påtagliga uttryck i hans egenskap av ledare och banuppläggare. En följd av cortinatävlingarna torde också bli att FIS utfärdar mera preciserade regler för en tävlings svårighetsgrad. Normen bör förstås vara att alla tävlande skall kunna göra sig rättvisa och att tävlingen som sådan skall tilltala publiken och utgöra en positiv reklam för sporten. Knappast något enda av dessa tre rimliga krav blev tillgodosedda i Cortina. Därför fick också det olympiska utförsevenemanget en viss bitter eftersmak.

Men detta kan dock inte undanskymma det faktum att de italienska arrangörerna nedlagt ett enormt arbete på tävlingarnas förberedande och genomförande, i de flesta stycken förebildligt och överskridande tidigare arrangörsrekord. Här kan alltså Otto Menardi sträcka på sig.

Han kan också dra sig tillbaka i medvetandet om att bäste mannen vann i Cortina och att därmed allan rättfärdighet på den punkten uppfylldes. Den unge Kitzbühel-unglingen Toni Sailer nådde sitt livs form just i det olympiska ögonblicket och blev med sin trefaldiga triumf Spelens i särklass mest gyllene deltagare. Hans bragd är hittills ouppnådd.

ÖSTERRIKE BLEV även utan Sailer ledande alpina nation i Cortina, även om damtruppen inte orkade fram till guld, men två silver och en bronsmedalj räcker en bra stund. Spelens främste dam var den schweiziska bondflickan Madeleine Berthod med suveränt guld i störtlopp och VM-guld i trekombination, en rättvis belöning åt världens f.n. främsta kvinnliga brantåkare.

Tyskan Ossi Reicherts seger i storslalom kom överraskande för många, liksom schweiziskan Colliards triumf i specialslalom. Båda körde dock så gott att ingen missunnade dem framgången.

Dubbla olympiska gulflickan från Oslo-spelen 1954, Andrea Mead-Lawrence, USA, gav ett nytt bevis för den gamla regeln om att "they never come back"; USA:s insats blev överlag sämre än väntat — medaljlös, däremot dök Sovjet upp på ett högst överraskande sätt med dambrons i slalom och herrar "på väg".

FÖR EN STOR ALPIN SKIDNATION blev Cortina ett gränslöst bakslag: Frankrike. Epoken Oreiller-Couttet, som nådde sin höjdpunkt i

olympiska St Moritz 1948, har nu definitivt spelat ut sin roll. Den nya generationen har långt till de forna mästarnas klass. Man for ändå till Cortina med förväntningarna högt uppskrivade. Då medaljerna uteblev reagerade fransmännen så som endast dessa gör i liknande sammanhang; ledningen diskvalificerades, tidigare dolda inre stridigheter gavs offentlighetens avslöjande ljus, lagkaptenen och tränaren Couttet avstutes osv. I dag strävar nya ledare mot målet: den franska skidärans återupprättande.

Inte heller Tyskland, Italien, USA och Norge (segerrikt fyra år tidigare) skar pipor i Cortinas slalomvass. Den här gången blev det Sveriges, Japans, Kanadas och Sovjets tur att sticka upp med överraskningar.

Den ständiga visan — i dag mig i morgon dig.

SOM ETT FRAMÅTSKRIDANDE på den svenska alpina skidfronten 1956 måste också nämnas SM-veckan i Tärnafjällen, den första i sitt slag i Västerbotten, ett experiment måhända, ett djärvt sådant till och med, ett led i skidledningens kampanj att vinna ny mark.

Klubben med Sveriges tjugigaste namn, Tärna IK Fjällvinden, gav ett strålande bevis för vad offervilliga och duktiga ledare kan åstadkomma med begränsade resurser. På Ryfjället presenterade man en ny störtlopps bana, snabbare än någon annan i vårt land, och banorna för storslalom och slalom i själva Tärnaby var också av mycket god klass, så värdiga för sitt ändamål att förbundsledningen redan anmodat Fjällvinden att blåsa för ett nytt SM.

Vädrets makter var inte riktigt på tärnabornas sida denna gång — hård blåst tvingade till avkortning av störtloppet — men detta skymmer inte det faktum att SM-veckan 1956 blev en succé, idrottsligt, publikt och organisatoriskt. Experimentet gav vad förbundet sökte efter: ännu ett alpint centrum för samlade mästerskapsveckor eller andra större tävlingar, vid sidan om Norrbottens fjällvärld längs linjen MalMBERGET-GÄLLIVARE-KIRUNA-RIKSGRÄNSEN och JÄMTLANDS med ÅRE som metropol. De som drog lasset i Tärnaby — Lennart Levander, Sven-L. Sjöberg, Johan Dahlberg, Edvin Vesterlund, Sture af Ekenstam, Erling Larsson bland andra — kan om de så vill ställa sig i raden av svenska slalom pionjärer, i den grupp som tror på sin idrotts framåtskridande.

*Ake Nilsson i sitt segeråk i SM:s specialslalom.
Harry Lindwall foto.*

Fyra olympier, som kom i skymundan i Cortina, placerade sina namn i rampljuset i Tärnaby: Åke Nilsson med seger i slalom, Hans Olofsson storslalom, Ingrid Englund störtlopp och Vivi-Anne Wassdahl slalom och storslalom. Stig Sollander fick nöja sig med en andra och en tredje plats.

SM-veckans stora och populära glädjeämne blev borlänge pojken Per-Olof Johansson, snabbast i störtloppet och tvåa i slalom — Borlänges första skid-SM-titel men säkert inte den sista. Intresset i dalaorten är strålande, det finns många ungdomar som snart knackar på dörren till elitmännens fack och kanske en dag fräntar Östersund någon av de fem lagsegrar som "Sollas" klubb, numera anförd av olympiasegraren i modern femkamp Wille Grut, antecknade sig för i Tärnafjällen.

Nåja, återväxten i jämtlandsstaden är mycket god, så den som skall beröva östersundarna hegemonin måste kämpa förbittrat. För resten, när skall Åre på nytt dyka upp? Det har varit alltför tunnsått med fram-

gångar för den stolta VM-ortens alpina garde på senare år. Orkar ledningen där uppe inte längre? Eller vill inte ungdomen? En larmsignal om framåtskridande är här på sin plats.

Det är Åres plikt att komma igen!

OS i Cortina

Specialslalom herrar: 1) A Sailer, Österrike, 194,7; 2) C Igaya, Japan, 198,7; 3) S Sollander, Sverige, 200,2; 4) B Dodge, USA, 201,8; 5) G Schneider, Schweiz, 202,6; 6) G Pasquier, Frankrike, 204,6; 14) Å Nilsson, Sverige, 217,3; 15) O Dalman, Sverige, 217,6; (H Olofsson, Sverige, diskvalificerades).

Specialslalom damer: 1) R Colliard, Schweiz, 112,3; 2) R Schöpf, Österrike, 115,4; 3) E Sidorova, Sovjet, 116,7; 4) G Minuzzo Chenal, Italien, 116,8; 5) J Frandl, Österrike, 117,9; 6) I Björnebakken, Norge, 118,0; 28) V-A Wassdahl, Sverige, 150,8; (I Englund och E Berglund, Sverige, diskvalificerades).

Störtlopp herrar: 1) A Sailer, Österrike, 2.52,2; 2) R Fellay, Schweiz, 2.55,7; 3) A Molterer, Österrike, 2.56,2; 4) R Staub, Schweiz, 2.57,1; 5) H Lanig, Tyskland, 2.59,8; 6) G Burrini, Italien, 3.00,2; 10) S Sollander, Sverige, 3.05,4; 32) L Mattsson, Sverige, 3.50,4.

Störtlopp damer: 1) M Berthod, Schweiz, 1.40,7; 2) F Danzer, Schweiz, 1.45,4; 3) L Wheeler, Kanada, 1.45,9; 4) G Minuzzo Chenal, Italien, och H Hofherr, Österrike, 1.47,3; 6) C Marchelli, Italien, 1.47,7; 15) E Berglund, Sverige, 1.51,6; 18) I Englund, Sverige, 1.51,8; 42) V-A Wassdahl, Sverige, 2.08,0.

Storslalom herrar: 1) A Sailer, Österrike, 3.00,1; 2) A Molterer, Österrike, 3.06,3; 3) W Schuster, Österrike, 3.07,2; 4) A Duvillard, Frankrike, 3.07,9; 5) C Bozon, Frankrike, 3.08,4; 6) E Hinterseer, Österrike, 3.08,5; 16) S Sollander, Sverige, 3.17,1; 20) Å Nilsson, Sverige, 3.21,4; 29) O Dalman, Sverige, 3.24,9; (H Olofsson, Sverige, diskvalificerades).

Storslalom damer: 1) O Reichert, Tyskland, 1.56,5; 2) J Frandl, Österrike, 1.57,8; 3) D Hochleitner, Österrike, 1.58,2; 4) A Mead-Lawrence, USA och M Berthod, Schweiz, 1.58,3; 6) L Wheeler, Kanada, 1.58,6; 25) I Englund, Sverige, 2.04,5; 26) E Berglund, Sverige, 2.04,9; 31) V-A Wassdahl, Sverige, 2.06,4.

Alpin trekombination (gäller endast säsong VM)

Herrar: 1) A Sailer, Österrike, 0,00; 2) C Bozon, Frankrike, 12,65; 3) S Sollander, Sverige, 16,92; 4) A Sjästad, Norge, 27,25; 5) B Burrini, Italien, 30,43; 6) G Dimitrov, Bulgarien, 34,24.

Damer: 1) M Berthod, Schweiz, 9,85; 2) F Danzer, Schweiz, 11,19; 3) G Minuzzo Chenal, Italien, 12,31; 4) D Hochleitner, Österrike, 12,79; 5) J Frandl, Österrike och B Niskin, Norge, 13,80; 19) V-A Wassdahl, Sverige, 53,88.

Alpina SM-veckan i Tärnaby

Slalom herrar: 1) Å Nilsson, Östersund-Frösö, 135,4; 2) P-O Johansson, Borlänge, 136,0; 3) S Sollander, Östersund-Frösö, 137,1; 4) H Olofsson, Tärna, 139,9; 5) S Gustavsson, Malmberget och Å Martinsson, Bygdsiljum 140,3.

Lagtävling: 1) Östersund-Frösö SLK, lag 1 (Å Nilsson, S Sollander, L Volny) 414,9.

Slalom damer: 1) V-A Wassdahl, Östersund-Frösö, 151,9; 2) M Danielsson, Östersund-Frösö, 155,4; 3) E Berglund, Åre, 156,1; 4) A Olsson, Östersund-Frösö, 158,2; 5) I Englund, Sundsvall, 160,3; 6) K Larsson, Åre, 168,5.

Lagtävling: 1) Östersund-Frösö (V-A Wassdahl, M Danielsson, A Olsson) 465,5.

Den sensationelle segraren i störtlopp, SM, Per-Olof Johansson, Borlänge. — Harry Lindwall foto.

Störtlopp herrar: 1) P-O Johansson, Borlänge, 77,9; 2) Å Nilsson, Östersund-Frösö, 78,5; 3) E Dahlberg, Tärna, H Olofsson, Tärna och Kjell Englund, Sundsvall, 78,7; 6) K Backlund, Sundsvall, 78,8.

Lagtävling: 1) Östersund-Frösö, lag 1 (Å Nilsson, L Volny, S-Å Svedberg) 240,3.

Störtlopp damer: 1) I Englund, Sundsvall, 84,5; 2) V-A Wassdahl, Östersund-Frösö, 86,2; 3) A Edsäs, Edsåsdalen, 88,3; 4) M-L Sahlin, Djurgården, 89,3; 5) K Garbom, Gällivare, 96,9.

Storslalom herrar: 1) H Olofsson, Tärna, 120,4; 2) S Sollander, Östersund-Frösö, 121,3; 3) L Mattsson, Malmberget, 122,9; 4) Å Nilsson, Östersund-Frösö, 123,1; 5) L Volny, Östersund-Frösö, 124,4; 6) L Fotmeijer, Kiruna, 124,7.

Lagtävling: 1) Östersund-Frösö, lag 1 (S Sollander, Å Nilsson, L Volny) 368,8.

Storslalom damer: 1) V-A Wassdahl, Östersund-Frösö, 134,5; 2) I Englund, Sundsvall, 136,7; 3) M Danielsson, Östersund-Frösö, 140,9; 4) M Olsson, Djurgården, 142,5; 5) A Olsson, Östersund-Frösö, 147,8; 6) M-L Sahlin, Djurgården, 148,1.

Lagtävling: 1) Östersund-Frösö (V-A Wassdahl, M Danielsson, A Olsson) 423,2.